

⊕ SZÖVEG ÉS KÉP: ERHARDT ÁGOSTON

AKI NEM LÉP EGYSZERRE...

ÉSZAK-KOREA

Hazatérésünket követően egy hétig nem tudtam rendesen aludni. A látottak, az élményanyag rendkívül megterheltek, és a folyamatos megfigyelést sem volt könnyű elfelejteni. A napjainkban is virágzó totális kommunista diktatúra keménységéről árulkodik, hogy az lényegesen szigorúbb a Rákosi-éránál, és míg utóbbi „mindössze” néhány évig tartott, Észak-Koreában már több mint fél évszázada, hatvan éve szedi áldozatait

Amikor a Baptista Szeretetszolgálat munkatársaival dolgozni kezdtünk a világtól elzárt sztálinista országban, a szürkeség, a mindent átható bizalmatlanság és a félelem voltak az elsőként belém hasító hangulatelemek. Hamar tudtukra adták, hogy itt minden lépésünket és mondatunkat figyelik, szobáinkat átkutatják. A mennyezeti füstérzékelő is

vélhetően poloskát rejt, a sűrű dohányfüstre legalábbis fittyet hány. És ha a lehallgatóberendezés másik oldalán akár egyetlen rendszerellenes szót is lefűlelnek, könnyen bajba kerülhetünk. Így esti beszélgetések helyett maradt a belső raktározás, melynek terheitől a hazaérkezést követően, napról napra kellett megszabadulni.

Ősök árnyékában

Az utcai hangszórók hajnali ötkor ébresztőt fújnak: mozgalmi indulók jelzik a munka, vagyis a nap kezdetét. A dolgozó nép a gyárakba indul. Így épül nap nap után a szocializmus.

Az országba látogató első dolga és kötelessége, hogy felkeresse és megkoszorúzza Kim Ir Szen és Kim Dzsong Il hatalmas, arannyal befuttatott szobrát. A két monumentális alkotás az európai demokráciához szokott embernek erős túlzásnak tűnik, de itt – legalábbis látszólag – édesapjukként, minden jó forrásaként tisztelik és szeretik egykori vezéreiket (ahogy egykor nálunk is „Rákosi apánkról” szóltak a sulykolt, szép szavak). Miután nemet mondani több, mint nem illendő, mi sem kerülhetjük meg, hogy főhajtással és egy-egy csokor virággal emlékezzünk a nagy emberekre.

A KIRAKAT

A főváros felhőkarcolói a jólét látszatát keltik

A közös mauzóleum is párját ritkítóan hatalmas, s minden oldalról a fanatizmus szele nyaldossa. A bejáratnál véget nem érő mozgójárdák visznek az áhított cél felé, miközben utunkat a két egykori államfő fényképei szegélyezik. Cipőket szemléznek, szalámigyártat avatnak, erőművet látogatnak, esetleg almaültetvényen szedik a gyümölcsöt. Persze a Kim Ir Szent és Kim Dzsong Il ábrázoló felvételek sora ezzel közel sem teljes. A hosszú úton gyászmuzsika hangolja rá a látogatót az elhunyt vezérek bebalzsamozott testének látványára. Mielőtt azonban betérnénk a hatalmas, sötétvörösre festett terembe, a teremőr zakónk begombolására int. Kim Ir Szen üvegekoporsóban, vörös takaróval lefedve fekszik, csak a feje látszik ki, és elsőre azt hisszük, másolat csupán. Az asszonyok és férfiak szünni nem akaró zokogásban törnek ki, amikor meglátják „édesapjukat”, hiszen talán csak egyszer adódik olyan kegy az életükben, hogy eljuthassanak ide. A tiszteletadás rendje a következő: mind a négy ol-

A FORRADALOM ŐRZŐI

A munkásosztály, a parasztság és az értelmiség együtt legyőzi az imperializmust

dalon meg kell állni, és legalább tíz másodperc mélyen meghajolni. Ezt követően lehet megtekinteni a „Generalissimus” kitüntetéseit, amelyeket ma már jobbára nem létező kommunista országoktól kapott. Ezután következnek a személyes tárgyak: a magánvasúti kocsi és a páncélozott, fekete Mercedes. Kim Dzsong Il testénél ugyanezt a procedúrát ismétljük – meghajlás, kitüntetések, vagon, autó. És a ráadás: a kicsinek egyáltalán nem mondható hajóját is behozták valahogy a mauzóleum falai közé, hogy a látogatók – a nép egyszerű fiai – megcsodálhassák.

Oltalmazó atom

Egy ilyen totalitárius rendszer fenntartásának receptje: állíts állandó ellenségképet a nép elé! Helyesen megválasztott összetevők esetén aztán garantált a szüntelen háborús hangulat. A gyerekeket már hatévesen katonai iskolába küldik, folyamatosan a honvédségi parádék, felvonulások, az utakat ellenőrző pontok sokasága tarkítja, az egyetlen állami televízió pedig szinte kizárólag katonai gyakorlatokról tudósít. A háborús retorika a vezetői hatalom bel- és külföldön történő megszilárdításának első számú eszköze, de az Egyesült Államokkal való tűzszünet kiharcolását is igyekszik szolgálni – ám ez utóbbi törekvést nem sok siker övezi.

HÉTKÖZNAPI FEGYELEM

A rendőrök a forgalom kizárólagos irányítói

VIGYÁZÓ SZEMEK MINDENHOL

A szinte áthatolhatatlan közúti ellenőrző pontok egyike

Pár hónapja, épp ottjártunkkor, még minden és mindenki háborúra készült. A buszokat, villamosokat, vonatokat álcázó fedte. A mai korszerű, műholdas haditechnika világában ez nyilván inkább komikus, mint félelemkeltő.

Az Észak- és Dél-Korea között húzódó, keskeny panmindzsoni demilitarizált övezetben aztán testközelből tapasztalhattuk meg a katonák elképesztő elszántságát. Vajmi keveset lohaszt harci kedvükön, hogy az ország hadfelszerelése enyhén szólva elavult. Ha háborúra kerül a sor – hirdetik büszkén –, elpusztítják az ellenséget, akik annyian se maradnak, hogy aláírják a feltétel nélküli békeszerző-

VÁGYÁLOM

A cél a két Korea újraegyesítése, természetesen északi vezetés alatt

dést. Néhány évtizede, mikor amerikai katonák sétáltak át a déli zónából az övezetbe, hogy egy, a kilátást zavaró fát kivágjanak, a fegyvermentes övezet kommunista katonái a keleti harcművészetet hívták segítségül. Végeztek az amerikai egyenruhásokkal, a konfliktus pedig kis híján háborúvá duzzadt.

Magyarul folyékonyan beszélő kísérőnk arra a kérdésemre, hogy mi lenne velünk, ha éppen most törne ki a háború, megnyugtatóképpen csak annyit válaszolt, hogy nincs okunk aggodalomra, mert abban az esetben megvéd minket az atombomba...

Cirkuszt, kenyeret

A főváros melletti egyik hatalmas, pár éve elkészült parkban a Mini-Koreát, az ország látványosságainak kicsinyített változatát járhatjuk végig, de legalább ennyire lebilincselő a felszíget östörténeti bemutatása. Világosan kiderül, hogy minden, ami

az emberi civilizációval kapcsolatos, innen ered, és az is, hogy: „Itt lett az állatból ember.”

Phenjanban a nép egyszerű gyermekei most azt a feladatot kapták, hogy parkosítsanak. Nem is csoda, a Svájcban tanult, bölcs vezetőtől elvárható, hogy adjon az urbánus környezet kiszélesítésére. Az út mellett férfiak, nők, gyerekek egész nap ásnak, földet szítálnak, kapálnak és – fűnyíró híján – szabóollóval igazítják megfelelő méretűre a gyept.

A főváros természetesen egy nagy kirakat, a közelmúltban épült, többnyire üres, esetleg kiváltságosok lakta, modern épületekkel, toronyházakkal. Vannak szép parkjai, boltjai, éttermei is. Utóbbiakat kizárólag a külföldiek és a párt magas rangú tisztviselői engedhetik meg maguknak. A látvány egy jól működő ország képét hivatott sugallni. Kim Dzsong Un nemrég delfináriumot avatott, ahol – a dolgozók örömeire, hiszen szórakozni is kell valahol! – műanyag polip és krokodil várja a látogatókat. És már kijelölték a nagy sziparadicsom helyszínét is.

FORTÉLYOS FÉLELEM

A feszült észak-koreai politikai légkör elsődleges oka a félelem, mégpedig a mindent átható változástól s az ezzel együtt járó bukástól. És nevesítve az „imperialista veszedelemtől”. De hogyan lett bezárkózó ország Észak-Korea?

Korea a II. világháború végén japán megszállás alól szabadult fel, s a 38. északi szélességi kör mentén egy szovjet és egy amerikai megszállási zónára különült. 1945 augusztusában Phenjanban szovjet fenntartású ideiglenes kormány alakult, amely a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság 1948-as megalapításáig működött. Észak vezetője Kim Ir Szen lett. Dél-Korea eközben jelentős amerikai segítséget kapott, a félszigetre amerikai katonaság érkezett az ingatag kormány megsegítésére. Észak-Korea vágya így zátonyra futott: ábránd maradt az országegyesítés, amely persze csak egy Délen lezajló kommunista hatalomátvételt követhetett volna. Ám 1949-ben már felmerült az erőszakos egyesítés lehetősége is, de a Szovjetunió mindezt akkor még nem támogatta. Miután azonban 1949 júniusában kivonták az amerikai csapatokat Dél-Koreából, majd októberben kiáltották a Mao Ce-tung vezette Kínai Népköztársaságot (amely hajlandó volt segíteni Észak-Koreának), a Szovjetunió Sztálin vezetésével engedélyt adott Dél megszállására.

1950. június 25-én Kim Ir Szen csapatai átlépték a határvonalat, és Szöul felé vették az irányt: megkezdődött a koreai háború, a hidegháború legtöbb áldozattal járó konfliktusa. Az ENSZ lobogója alatt Hollandiától Új-Zélandon át az Egyesült Államokig számos ország küldött csapatokat és főként világháborús haditechnikát Dél-Korea megsegítésére, így hamar visszaverték az északiak támadását. Kína belépésével aztán fokozatosan kiegyenlítetté váltak az erőviszonyok, így a frontvonal a 38. szélességi körön fekvő határvonal mentén állandósult. 1953-ban Észak- és Dél-Korea fegyverszünetet kötött – ám a több millió áldozatot követelő háborús éveket máig sem követte békekötés.

Északon Kim Ir Szen vezetésével a világ egyik legzártabb országa alakult ki, a fenyegetettség érzésének folyamatos életben tartásával. És ráadásul most itt az új, fiatal – és Nyugaton is tanult – vezető, akinek most meg kell szilárdítania hatalmát az észak-koreai katonai vezetők és a külföld előtt. A háborús retorika elsődleges oka mindenképpen ez. Kim Dzsong Un mindemellett újító politikát is folytat, többek között leváltotta a miniszterelnököt és a hadsereg főparancsnokát is. De – a tradíciókhoz egyébként is igen erősen ragaszkodó Koreai-félszigeten – a valódi reformoktól még igen távol áll a bebetonozott ország. Egy mostanában írt mozgalmi induló azonban kifejez némi változást: „Aki nem követi vezérünket, Kim Dzsong Unt, az lemarad”.

A cirkusz is kiváló program a dolgoz és fáradt munkásélmének. A világszínvonalú artistamutatókat is felvonultató produkcióban persze helyet kap a szocialista ideológia is: a műsor kezdő számának főszereplője egy atomtöltet hordozó rakéta. A nézők komoly arccal figyelik, mi lesz vele, hová fog repülni, még ha a végeredmény borítékolt is. Sajnos, az előadás alatt tilos felvételt készíteni, ami alól egyedül a folyamatosan működő, nézőket figyelő kamera jelenti a kivételt.

Cirkusz bőven, kenyér már annál kevésbé akad. A napi fejadag 50 dkg gabona, de ez is csak akkor, ha éppen van raktáron. Ezen túl a munkáért különféle jegyjutalmak járnak, amelyek erre-arra beválthatók. A készpénzt fel kell ajánlani az államnak, hiszen az imperialista fenyegetettség miatt elengedhetetlen az extra fegyverkezés.

A piacon több az eladó, mint az áru. A keskeny pultok mögé fél tucat, piros egyenruhába öltözött asszony préseli be magát, és úgy próbálja árulni portékáját. Ha kenyér nem is, konyhakész, megnyúzott kutya mindig kapható...

KIRAKATRENDEZÉS
Mindenkí azon dolgozik,
hogy Phenjan szebb legyen

**A CÉL SZENTESÍTI
AZ ESZKÖZT – VAGY
HA NINCS LÓ,
JÓ A SZAMÁR IS**
Fűnyíró hiányában ollóval
nyírják a fűvet a pontosan
meghatározott méretre

KILÁTÁS A SZÁLLODÁBÓL
Estétként csak néhány lakásban égtek a lámpák

DZSUCSE-TORONY
A forradalom lángja sosem alszik ki

GIGANTOMÁNIA, KICSIBEN
A 105 emeletes szálloda miniváltozata, amelynek eredetijét 1985 óta még nem sikerült befejezni

Kór-kép

Sarayon városa az 1950-es évek magyar kórházépítésének helyszíne. Az egészségügyi intézményben akkoriban hazánk orvosai dolgoztak magyar orvosi eszközökkel – ezek többsége máig használatban van. Olyannyira nem pazarolnak, hogy az egyszer használatos tűket annyiszor használják fel, hogy néha fénésre szorulnak. Az intézményt egyébként a köznyelv még most is Rákosi Mátyás Kórházként emlegeti.

Ebben a városban működik az az árvaház, ahol Szenczy Sándor és a Baptista Szeretetszolgálat elvetett egy magot, amely szép lassan növekszik, immár több mint másfél évtizede. Az otthonba látogatva akaratlanul is felmerül a kérdés: mi lehet annál rosszabb, amikor egy négy-öt éves gyermeket a hideg linóleumon ülve reménytelenség, kilátástalanság, nyomor vesz körül? Még akkor is, ha benne ez nem tudatosul. Sőt, az ápolókban sem biztos, hiszen ez az állapot már-már természetes ebben az országban.

A Szeretetszolgálat néhány éve sokat tesz azért, hogy az ide kerülő gyerekek ne haljanak meg az otthonba kerülésük másnapján, hanem kapjanak enni, legyen ruhájuk, játékaik. Az egyik szobában, ahol fafűtésű kályha biztosítja több-kevesebb sikerrel a meleget, megült a füst. Itt voltak a legapróbb gyermekek; két, alig néhány hetes, megsárgult, piszkos pólóba csavart csecsemő feküdt a földön. Messziről úgy tűnt, hogy talán már nem is élnek, csak közelebb lépve láttuk, hogy szuszognak.

Észak-Koreában ikerszülés esetén az állam elveszi a családtól a gyermekeket, „átvállalja” nevelésük felelősségét, mondván, a családok úgysem tudnának egyszerre több utódot felnevelni. A szülők évente egy alkalommal látogathatják őket, amennyiben sikerül a bürokrácia vaskos falán áthatolniuk, és a lakhelyelhagyási engedélyt is be tudják szerezni.

Egészen az elmúlt esztendőig Észak-Korea a magas egészségügyi színvonalra hivatkozva tagadta a mozgássérültek létezését. Mostanra azonban eljutottak oda, hogy hirtelen csaknem másfél millió gyerek és felnőtt szenved valamilyen mozgásszervi betegségben – immár hivatalosan. Szenczy Sándor és munkatársai tervei szerint konduktorokat képeznének, hogy jelentősen javulhasson a betegek életminősége.

A sikeres teljesítéshez szerencsére van némi hátsze-lünk, a magyarokat ugyanis nagyon szeretik errefelé; testvéri népként tekintenek ránk. Hazánk ugyanis a rendszerváltás előtti időkben jelentős segítséget nyújtott Észak-Koreának, akik ezt nem felejtik. Kicsit furcsán néznek ugyan ránk, hogy letértünk a „helyes” útról, de szerintük ez csak múltó rosszulát. ☺

KÍGYÓPÁLINKA

A nemzeti ital, amelybe az ízvilág fokozására élve teszik bele az állatot